

Vesa Kataisto

Aapo Rapi

Toffeekuninkaita ja tarinankertojamummoja

Ville Hänninen

Syksyllä ensimmäisen sarjakuvalbuminsa julkaiseva Aapo Rapi on huvittanut omakustanteilla – muun muassa Salchov, Kuningas Toffee ja Katsugi Kanahimo – jo pari vuotta. Hänen tarinoilleen on ominaista rento tarinallisuus: tärkeintä on, että juttu kulkee.

Rapin, 29, sarjakuvista näkyy voimakas underground-sarjakuvan vaikutus. Hänen omintakeisissa piirroksissaan ei näy suoria tyylillisiä lainoja, mutta underground ilmenee asenteen tasolla. Rapi on ymmärtänyt, että sarjakuvissa voi sanoa mitä tahansa, miten tahansa.

Rapi suoritti underground-sarjakuvan lyhyen oppimäärän jo varhaisella iällä.

– Löysin ala-asteella kirjastosta aikuisten sarjakuvia lasten hyllystä. Ne tuntuivat hiukan oudoilta, mutta luin ne kuitenkin. Siellä oli Pystystä, Crumbia ja Sheltonia. Kalervo Palsa jäi kauhistuttavana esimerkkinä mieleen.

– Löysin siis jo varhain maailman, jota en täysin ymmärtänyt ja joka tuntui hyvin aikuiselta. Se antoi vihjeitä, että jotain muuta on olemassa kuin sisäsiitit lastensarjakuvat. Luin niitä samalla mielellä kuin kuuntelin WASP:ia. Mietin, miten aikuiset uskaltavat, Rapi virnistää.

Aikuisten omituiset tarinat tuntuivat vahvasti hänen omalta jutultaan senkin vuoksi, että kukaan muu ei lapsena puhunut niistä. Ilmeisesti nassikat eivät yleisesti tavaa Friikkilän veljeksi vaan tyytyvät edelleen Barksin ankkoihin.

– En kuitenkaan katso turmeltuneeni.

Ymmärrän hyvin, miksi lapsi haluaa lukea aikuisten sarjakuvia. Se on portti kiellettyyn maailmaan, jossa puhutaan eri lailla ja kerrotaan eri asioita kuin ns. hyväksytyssä lastenkulttuurissa.

– Lisäksi lastensarjakuvat ovat usein todella tylsiä. Söpö lassytyt turmelee lapsen. Sellaista ei vain kukaan ole kieltämässä, koska se näyttää vaarattomalta. Kyllä siinä iässä voi kertoa lapsille totuuden, vaikka se vähän pelottaisikin, Rapi muistuttaa.

Miten tämä kaikki liittyy Aapo Rapin sarjakuviin? Yllättävän likeisesti. Oma-kustanteissaan on osoittanut kykenevänsä lapsenomaiseen hullutteluun. Hän kertoo aikuisten satuja kuninkaista kaukaisissa maissa tai sumopainijoista Japanissa.

Toisaalta Rapilla on realistisempikin puolensa, mikä ilmenee esimerkiksi Voimalahden Meti-sarjakuvassa sekä Laikku 3:ssa julkaistuun, Juha Seppälän novelliin perustuneessa Tikapuut-tarinassa.

– Jos joku kysyy, vastaan yleensä tekeväni tositapahtumiin perustuvia mutta voimakkaasti liioiteltuja ja vääristeltyjä sarjakuvia. Varsinkin lehdissä julkaistut juttuni ovat

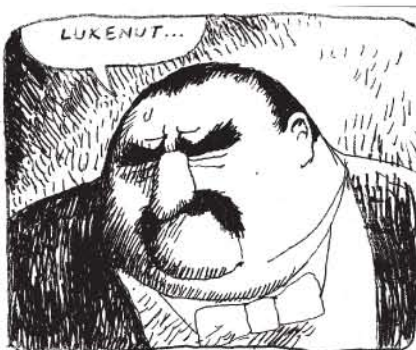
yleensä peräisin oikeasta elämästä. En kuitenkaan halua kertoa tapahtumia yksi yhteen, niitä täytyy vähän värittää, jotta saa draamaa aikaiseksi.

– Tietenkään Kuningas Toffee tai sumopainijuttu Katsugi Kanahimo eivät perustu tositapahtumiin. Toisaalta esimerkiksi ahne kuningas Toffee on tarinoiden arkkityyppi, joten sekään ei ole täysin keksittyä. Tärkeintä on, että kykenee saamaan hullunkin tarinan jollain tavoin uskottavaksi, vaikka se olisi silkkaa sepitettä.

Jos kärjistää voimakkaasti, 1970-luvulla syntyneet suomalaiset sarjakuvapiirtäjät voi jakaa kahteen kastiin. Toiset ovat tarinankertoja, toiset painottavat visuaalista ilmettä. Rapi kuuluu ensin mainittuun ryhmään.

– Varsinkin aiemmin mielsin itseni selkeästi tarinankertojaksi. Jos katsoo vanhoja omakustanteitani, niiden piirrosjälki ei ole kestänyt aikaa. Tarinoita pidän vieläkin ihan hyvinä. Nykyään näen enemmän vaivaa kuvallisen puolen kanssa, koska yritän saada jutuille omaa ilmettä. Silti tarina on aina etusijalla, hän painottaa.

– Esimerkiksi uudessa Ubussa kaikki

Aapo Rapi

Teollisuuspatruuna ja poika. Rapin tulevasta esikoisalbumista.

muut jutut lähtivät mielestäni liikkeelle viisuaalisesta ulkoasusta. Tavoitteena oli, että tulee hyvännäköistä matskua. Oma juttuni on siinä seurassa viimeistelemättömän näköinen.

Viimeistelemättömyys saattaa kuitenkin osoittautua vahvuudeksi. Liian pitkään hinkattu sarjakuva voi karkottaa lukijan pois luotaan.

– Jotkut Heavy Metal -henkiset sarjakuvat kuten Segrellesin Palkkasoturi tuntuvat raskailta. Liian työstetty sarja ei välttämättä toimi, koska sarjakuvan lukukokemus on niin nopea. Toisaalta ehkä ne, jotka eivät todellisuudessa lue sarjakuvaa, pitävät sellaisia juttuja kaikkein parhaimpina ja ”taiteellisimpina”.

Rapi korostaa, että sarjakuvan lukemisessa tärkeintä on rytmi, joka pitää kokonaisuutta kasassa.

– Rytmii rauhoittaa ja kehottaa jutun pariin. Esimerkiksi Harvey Pekar’n ja Crumbin Bob & Harv on hieno esimerkki sarjakuva-albumista, jossa rytmi kulkee koko ajan niin kuin pitääkin. Se osoittaa, että jopa tarina, jossa on vain puhuva pää, voi toimia hyvin tahditettuna, Rapi ihastelee.

– Monissa hyvissä elokuvissa ohjaajan kädenjälki näkyy, mutta ei häiritse keskittymistä tarinaan. Kerronta on siinä mielessä

näkymätöntä. En pidä pukudraamoista, joissa voi olla kalliit lavasteet ja upea puustus, mutta tarinaan ei pysty keskittymään tai siihen ei ole panostettu niin paljoa.

– Pysin omilla jutuissani jouhevuuteen. Piirrosten pitää olla sellaisia, että ne innostavat lukemaan, mutta ne eivät saa mennä kerronnan edelle.

Rapin tähän mennessä tunnetuin sarjakuva lienee Voima-lehdessä julkaistu Meti. Siinä Rapin oma isoäiti kertoo kokemuksiaan elämästä. Sakean murteen täyttämässä jutuissa voi tapahtua periaatteessa mitä tahansa, mutta ne perustuvat aina tositarinoinhin.

– En ole muuttanut Meti-jutuissa mitään faktoja. Läpät kirjaan mahdollisimman tarkasti ylös juteltuani isoäitini kanssa. Yritän

olla keksimättä mitään omiani, koska se on turhaa. Isän puolella sukuaani on voimakas jutusteluperinne, josta pyrin ammentamaan mahdollisimman paljon. Ne tarinat ovat niin reheviä ja aitoja, Rapi kiittelee.

– Metin jutuista paistaa läpi itäsuomalainen huumorin muoto. Itse jutuissa ei välttämättä tapahdu paljon mitään. Hauskaksi jutut tekee tapa, jolla ne kerrotaan ja tapahtumat maustetaan.

– Sukuni on suhtautunut sarjakuvaan positiivisesti. Kukaan ei ole tullut sanomaan, että eihän tuollaisia asioita saisi paljastaa. On vain kannustettu tekemään lisää.

Haastatteluhetkellä Rapi teki tiiviisti ensimmäistä pitkää sarjakuva-albumiaan, joka ilmestyy syksyn kuluessa. Kyseessä on historiallinen kertomus kuvitteellisesta maasta, joka tuntuu ihmisten pukeutumisen ja teknologian perusteella olevan peräisin jostain viime vuosisadan alusta.

– Pääosassa on aikuiseksi asti paapottu poika, jonka isä on jyrkäv teollisuuspatruuna. Poika ei kuitenkaan selvästikään kykene seuraamaan tehtaanomistajafajiansa jalanjalkia, luonnehtii Rapi albumia, haluamatta paljastaa juonenkäännteitä sen tarkemmin.

Rapi kuvittaa Juha Seppälän pohdintaa miehen olemuksesta (Tikapuut, Laikku 4)